

MEIE

NOORUS

1

1938

Spetsiaalne fond

MEIE NOORUS

EESTI NOORTE PUNASE RISTI NOORTEAJAKIRI

Peatoimetaja: **Joh. Nyman**. Tegev toimetaja: **Paul Rummo**

Ilmub 10 numbrit aastas. Toimetuse aadress: Niguliste 12, Tallinn. Telef. 432-73

Nr. 1

Oktoober

1938

ENSV
Riiklik Gvalik
Raamatukogu

SP 4720

Haridusministeeriumi noorte juhataja kol. J. Vellerind kõnelemas
ENPR suvikonverentsil

Noorustuli.

Tuli valgustab. Tuli soojendab. Vaimu valguses ja südame soojuses peitub inimese elutuli. See tuli süttigu ja sütitagu.

Kus rõkkab rõõm ja säravad silmad, sealt kaob kannatus ja taganeb tusk. Võrsub sõprus ja ilmneb abistus. Noorus on selleks, et virguda ja siis täis tervist ja jõudu kindlalt astuda eluteele.

Noorustuld ei ole raisata ega peita vaka alla, vaid see leegitsegu selles õiges valguses, mida püüab igale vastu peegeldada uus ajakiri.

6. X 38. a.

J. Vellerind.

15-aastane Eesti Noorte Punane Rist

Rahvaid, riike lähendades,
vaesust, muret vähendades
töötab Noorte Puna-Rist.
Viisteist aastat teed ta käinud;
noorte hingest mööda läinud
aated need ei ole vist.

„Teenin, aitan“ — loosung püha
haarab noori rohkem üha:
terve keha, terve hing.
Matkem maha vaenuoda —
üialgi ei enam sõda!
Kasvagu me sõprusring!

Ulja Puna-Risti lipu
alla viletsus ei kipu:
ees on võimas noortekoor.
Sõbra, enda tervist säästma,
elurõõmu, -õnne päästma
tulgu kaasa iga noor!

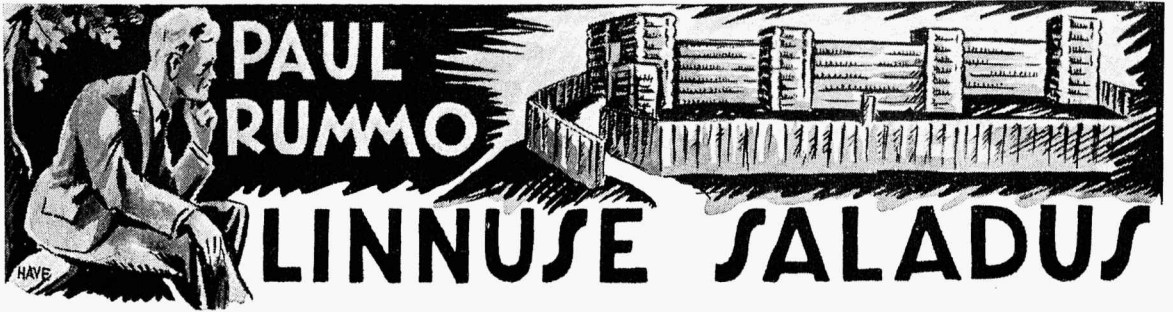
Selle üleskutse läkitas Eesti Noorte Punasele Ristile 15. aastapäevaks üks neid tulihingelisi noorureid, keda Eesti Noorte Punase Risti lipu alla on koondunud praegu ligi kakskümmend tuhat paljudest koolidest ja noorteorganisatsioonidest.

25. oktoobril möödub 15 aastat Eesti Noorte Punase Risti asutamisest. Poolteist aastakümnet on loendamatud noored õppinud elama Noorte Punase Risti ideaale austades:

- Õpi hoidma tervist, kalleimat varandust.
- Valmista rõõmu ligimesele. Siruta abistav käsi neile, kes seda vajavad.
- Armasta kodumaad. Armasta tervet inimühiskonda, mille liige oled ise.

Kaheksateist ja pool miljonit Noorte Punase Risti märki kandvat noort sõpra 52-st riigist tervitavad Eesti Noorte Punase Risti liikmeid juubeli puhul ja hüüavad koos nendega: „Kasvagu meie sõprusring!“

1.

Mitme sajandi jooksul polnud keegi tunnud huvi selle kumera rohtunud künka vastu, mis asetseb Väljamäe talu soise heinamaa ja kõrge põlismetsa vahel. Ümbruskonna rahvas tavatses seda küngast nimetada linnamäeks, ilma lähemalt mõtlemata sellase nime tähendusele.

Tõsi küll: päriselt ei unustatud linnuseküngast kunagi. Sügisel, kui kariloomad lasti heinamaale, koondusid ümbruskonna karjused alati künkale oma seiklusrikkaid mänge korraldama, sest siin on hoopis parem joosta ja rüselda kui vesisel heinamaal; pealegi avaneb siit hea ülevaade karjale. Suurem pillerkaar aga toimus siin igal jaaniööl. Siin ajada püsti kaugelepaistev tõrvatünn, sellest kombest oli peetud kinni juba siis, kui praegused hallpäised külaaadid alles õppisid tegema esimesi tantutuure torupillihelide saatel. Need vanad tudikesed, kes mõnikord veel tulid linnusele noorte nalja vaatama, teadsid jutustada mõndki imelikku iga-aastase jaanitule paigast. Jässakad tammehiiglasel, mis kasvavad künka tipul, ei olevatki päris harilikud puud: see olevat püha hiis, kus vanal hallil ajal käidud ohverdama. Vana-vana-isadegi päevil veel tehtud mõnikord seda, kuni mõisaksaks kirikhärraga saanud haisu ninna ja sellase tembu tegemise kõvasti keelatud.

Neid vanurite ähmaseid mälestusi oli ju üsna huvitav kuulda, aga jaanitule ümber karglemine veetles nooremaid

märksa rohkem, ja nii unustati jutud varsti.

Viimased aastad töid linnusekünkale hoopis uut elu. Ühel kevadel paigutati lähedase maantee ääre valge tulp. Tulpale kinnitatud tahvil ilutses kiri „Laasvere linnus“. Kirja alla värvitud nool suunas üle põldude ja heinamaade paistva künka poole.

Nüüdsest peale hakkas valge tulba juures kevadeti peatuma autobusi, paistates enesest huvireisluste lustakaid trobikondi, kes kõik rändasid linnusekünkale nagu mingile töötatud maale. Suvel võis sageli näha künka poole tüürimas väiksema-arvulisi matkaseltskondi — kepid käes, kotid seljas, lahtised sär-gikaelused uljalt paljastamas pruunistunud rinda. Külaelanikud vangutasid pead — mis imet sealt linnamäelt otsitakse!? Lähedavad ka natuke naljakaks need tänapäeva inimesed ja nende kombed!

Valge tulba juures peatus autobusi...

Peavangutamine aga vähenes varsti, sest need naljakad kombad tungisid ka Laasvere algkooli. Sinna tuli uus õpetaja, kes õpilasisse sisendas suure huvi

kodukoha linnuse ja selle ajaloo vastu. Õpilaste kaudu kuulsid vanemadki kodudes, et mahajäetud kungas Väljamäe talu heinamaal on olnud kauges minevikus eestlaste vahva vanema Vambo kindluseks ja et kindluse ümber on sajandite eest peetud ränki võitlusi. Sellest kõigest kõneldi õige põhjalikult ka jaaniõhtul, kui jälle süüdati tõrvatünn, lasti rakette ja mürtsutati pille. Nüüd selle vana kombe täitmine muutus märksa pidulikumaks, nagu muudeti jaanitule nimetuski võidutuleks, mis pidi tähistama vanem Vambo igatsuse, lõpliku võidu ja vabaduse saavutamist sajandite pärast.

Need jutud läksid umbusklikemategi külameeste südamesse. Nad olid uhkedki, et nendel on õnn elada sellase tähtsa ajaloolise paiga läheduses, kus on peetud veriseid heitlusi hämaras minevikus. Sellest siis tuligi, et kui tänava linnusekünkale saabus salk ülikoolimehi linnusel väljakaevamiste toimetamiseks, siis olid ümbruskonna talumehed meeleldi nõus neid igati abistama — kes majutamisevõimaluste, kes toidu pakkumisega. Üliõpilased olid õnnelikud, et nad sattusid oma uurimusi teostama nii sõbralikku paika.

Professor Mandre, kes oli uurimistööde juhiks, oli eriti liigutatud selle pärast, et tema juure juba esimesil päevil toodi ümbruskonnast aja jooksul leitud kivist kirveid, odaotsi ja muid muinsuseesemeid, mis seni olid vedelnud niisama muu kolu hulgas, kuna neile ei teatud osutada erilist tähelepanu. Tekkis nagu mingi pinev võistlus, et osutada võimalikult suuri teeneid ajaloo-uurimisele. Mõned inimesed olid õige nukrad, et neil polnud midagi erilist professorihärrale viia. Mõneski talus tekkisid väikesed tülid, kui selgus, et poisid olid suures avastamistuhinas kaevanud üles õuemuru, kapsamaa või ristikheinapõllu.

Paevere Ülo agarus läks koguni nii kaugemale, et pärast seda, kui põllul kae-

vamised ei annud mingeid tulemusi ja kui professor Mandre oli naeratades tagasi lükanud Ülo pakutavad vene vaskrahad, et: ei, poisu, nii noort ajalugu ma ei uuri, tagus visa poiss vana roostetanud vikati tüki odataoliseks ja viis selle kui sügavast maapõuest leitud rüütlioda ülikoolimeestele. Kuidas see kingitus teadlaste poolt vastu võeti, selle kohta tekkis Ülo mängukaaslasil mitmesuguseid lahkarmamisi, kuigi Ülo väga veenvalt neile kirjeldas, kuidas professor olewat teda kättpidi tänanud ja „oda“ pannud teiste leitud esemete hulka.

Linnusel kestis kiibitsemine

Linnusel kestsid väljakaevamised juba mitmendat nädalat. Varahommikuti läksid üliõpilased kohale ja asusid tööle. Kõrvaltvaatajale see töö näis üsna veiderana, ja külarahvas nimetas linnameeste askeldamise künka kallal kiibitsemiseks. Kaevamisega sel tööoligi vähe ühist, sest labidaid kasutati vaid pealmise mullakamara kõrvaldamiseks, kuna sügavamale tungiti ainult pisikeste lusikataoliste kablimestega kiibitsedes.

Kui põllutööd andsid pisut mahti, käis külarahvaski meeleldi künka-kiibitsemist jälgimas. Omavahel aruteldi, et küll on ikka need linnamehed veenuskid: istuvad karjas kraavi põhjas ja kratsivad mulda sellise tõsidusega, et vaataminegi ajab haigutama. Võiksid parem võtta labidad ja kähku linnamäe läbi kaevata — näeb siis, kas tulevad kullakastid kusagilt päevavalgele?

Aga teadusmeestel oli asjast omamoodi arusaamine. Nemad olid otse lapsikult õnnelikud iga potikillu ja pronkselme pärast, mille kratsimine tõi päevavalgele. Rõõmu pärast lausa hüppama panid roostetanud odaotsad ja söestunud palgijupid, mis olid sajandeid maganud mullapõues ja nüüd jutustasid teadlaste asjatundlikule silmale pikki lugusid minevikupäevist.

2.

Nagu sageli varem, nii ka täna jäi professor Mandre pärast kaaslaste lahukumist linnusele. Mõnus oli istuda põlistammede all hilissuvised õhtu üha tihe nevas hämaruses. Hilised linnud krabistavad puuokste vahel, öökull huikab, koerad eemal külas haugahtavad igavusest.

Aga professor ei pane tähele algava öö häälightsusi, ei märka verevat ehapuna

Teostati tugev rünnak

ega heinamaal laiuvat piimjat udukan-gast. Nägu tihedalt surutud käte va-hele, ta püüab mõttes juba mitmesajan-dat korda rekonstrueerida Laasvere lin-nuse vanem Vambo aegset olukorda. Need mõtted piinavad teda juba talvest saadik, mil ta ühes Rootsi arhiivis ju-huslikult avastas vanaaegse üriku, milles üksikasjaliselt kirjeldatakse Laasvere vallutamist ordurüütlite poolt kolme-teistkümnendal sajandil. Ürik sisaldas nii põneva probleemi, et professor Mandre otsustas jonnaka järjekindlu-sega selle lahendada. Seni polnud ta aga sammugi selle lahendamisele lähemale jõudnud, ehkki väljakaevamised andsid rikkalikku uurimismaterjali.

Kuidas see siis oli? Peagu kõik linnu-sed Eestimaal olid juba vallutatud ja maatasa tehtud. Püsis veel tugeva piht-taraga piiratud Laasvere linnus tollal lä-bipääsmatu soo keskel. Vanem Vambo, kange kihelkonna kange vanem, koon-das võidetud malevate riismed ja aren-das ülekaalukale vaenlasele meelegeit-likku vastupanu. Tuli talv, käre külm sillutas soo. Nüüd muutus rüütliel lin-nuse piiramine kergeks, kuna uusi abi-vägesid oli hõlpus juure toimetada. Linnuse ümbrus mustas vaenlasist. Võe-ti tarvitusele paterellid ja tormiredelid, korraldati peaaegu iga päev rünnak — aga asjata: kõik kallaletungid löödi ta-gasi linnuses peituva Vambo väesalga-kese poolt.

Sellane olukord kestis mitu nädalat. Viimaks märkasid piirajad, et linnuse kaitsjate vastupanu hakkas nõrgenema. Linnuses lõppes nähtavasti toidumoon, aga vähenes ka meeste arv, sest sageda-sed rünnakud olid ohvriterikkad mõle-male poolele.

Nüüd otsustasid piirajad teostada era-kordselt tugeva rünnaku. Seda valmis-tati ette mitu päeva. Otsustati seekord maksku mis maksab see kangekaelsete pesa hävitada ja vanem Vambo elusalt

või surnult viia ordumeistrile kingituseks.

Rünnak teostati suurejooneliselt. Suures lahingukäras polnud kellelgi õieti mahti tähele panna, et linnusest ei avaldatud üldse enam vastupanu. Kui raske töö järele viimaks tugevad palkväravad suudeti lahti murda ja rüütlite laviin tungis linnusesse, märgati üllatuslikku seika: Vambost ja ta kaaslasist polnud jälgegi! Hooneist tõusid tuleleegid — hiljuti veel olid kaitsjad olnud siin ja süüdanud linnuse, nüüd aga olid nad kadunud.

Piirajad olid ehmunud. Nähtavasti oli see käputäis maarahvast ühenduses mingite salapärase jõududega, mis nad

päästsid, sest nende põgenemine ei saanud kuidagi olla võimalik.

Pettunult lahkuti põlevast linnusest. Kui varem oli kindel kavatsus siia looduslikult hästi kaitstud künkale linnuse asemele ehitada kivikindlus, siis nüüd loobuti sellest mõttest: ei sellest kohast või head nahka tulla, kus päise päeva ajal sünnib sääraseid nõiduslikke asju!

Professor Mandre tõusis ohtes. Ikka selle mõistatuse ees: kuhu jäi vanem Vambo oma kaaslastega seitse sajandit tagasi? Ons see mõistatus tõesti lahendamatu?

Kobamisi liikus professor läbi pimeduse öökorteri poole, saateks rohutirtsude saagimine ja öökullide huiked.

(Järgneb.)

Millised on minu hambad?

Dr. R. Roots

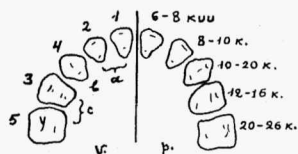
Meie hambad on väga tähtis ja huvitav elundkond. Hammaste ülesandeks on toidu peenendamine, häälikute õige kujundamine kõnelemisel ja laulmisel ja sülje hoidmine suus. Päris kahju on vahel vaadata inimest, kes viletsate hammaste tõttu peab nägema suurt vaeva toidu peenendamisel, kelle kõnelemisel tuleb kuuldavale erilisi sisisevaid helisid ja kelle alumise näoosa ilme on tavalisest erinev. Kindlasti keegi meist ei taha omada viletsaid hambaid. Aga kuidas nad siis sellasteks võivad kujuneda?

Enne aga mõni sõna hammaste kasvust.

Esimesed hambad ilmuvad lapseas kuuendal kuul, neid kasvab järjest juure ja teise eluaasta lõpuks on meil juba 20 hammast, nõndanimetatud piimahammast. Esialgu rohkem ei kasva. Juu-

resoleval joonisel nr. 1 näeme nende ilmumise järjekorda ja aega.

Lapse kasvamisega kasvavad ka hambad, kuid neid ei ole mitte kauaks. Kuue-seitsemeaastaselt algab hammaste „murdmise“ aeg — see tähendab, piimahambad hakkavad välja langema ja kasvavad uued, seda 6. ja 16. aasta vahel. Need uued hambad on juba jäävad, nad peavad jääma meile kogu eluks. Kahekümne asemel kasvab neid kokku juba

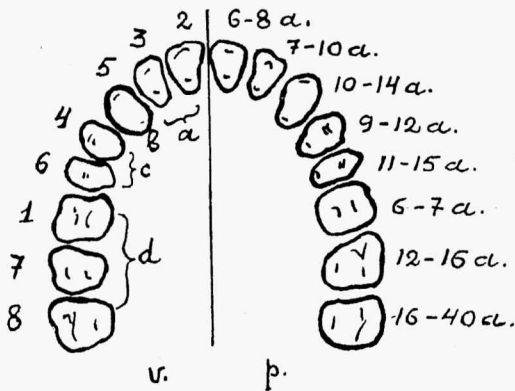
Joon 1. Alumised piimahambad

a) lõikehambad; b) silmahambad; c) purihambad. Vasemal pool (v.) on märgitud hammaste ilmumise järjekord, paremal pool (p.) — ilmumise aeg kuude järgi.

32 — nii vasemal kui ka paremal pool ülal ja all 8 hammast. Joonisel nr. 2 näeme, et esimesena tulevad eesmised suured purihambad, sellele järgnevalt lõikehambad jne. Viimsena ilmuvad tagumised suured purihambad, ja seda 16. ja 40. aasta vahel; hilise ilmumise tõttu nimetatakse neid „tarkusehambaiks“. Nii näeme, et hammaste ilmumise aeg pole kõigil ühtlane. See oleneb organismist, toitlusest ja mõningaist seesisist tegureist.

Hamba ehitus ise pole kaugeltki nii lihtne kui see paistab väliselt. Hamba kroon, mis ulatub igemest välja, on kaetud väga kõva ainega — emailiga (joon.nr.3). Igeme ja lõualuu sees asetsevad juured. Hamba peamiseks massiks

Joon. 2. Jäävad hambad.

a) lõike-, b) silma-, c) väikesed puri- ja d) suured purihambad. Vasemal pool (v.) — hammaste ilmumise järjekord, paremal pool (p.) — ilmumise aeg aastate järgi.

on hamba luu; selle keskel asetseb säsi. Säsisse tulevad hamba juure otsa kaudu närvid ja veresooned. Tuiksoonte kaudu voolab hapnikurikas ja vajalisi toit-

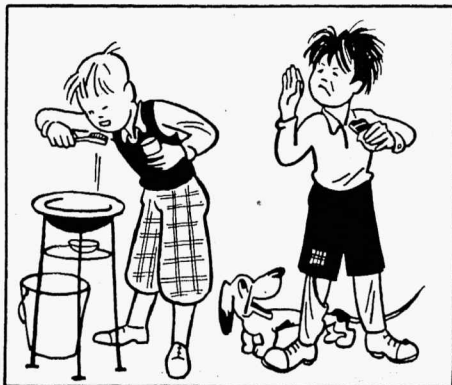
aineid sisaldav veri hamba säsisse ja tõmbsoonte kaudu sealt jälle välja, kusjuures tõmbsooneline laguaineid sisaldav veri kantakse südamesse ja sealt edasi kopsude kaudu suure vereringesse. Veri on kogu aeg ringlemises, järelkult veri, mis oli hamba säsis, satub ringlemisel hulgalistesse teistesse elunditesse. Seega on hambad vere kaudu ühenduses kogu meie kehaga (joon. nr. 4).

Millest tekib siis nähtus, et hambad hakkavad kõdunema? Miks nad ei võiks jääda nii ilusaiks kui nad on kasvanud?

Siin on eriline tähtsus eeskätt toidul. Hammaste pinnale, eriti hammaste vahedesse, jääb söömisel toidujäänuseid. Viimaseis tekib seisumisel käärimisprotsess ja teatavad happed. Nii vigastub hamba tsemendi- ja emailikiht ja mitmesugused pisikud tungivad hamba luusse, tekitades järk-järgult suureneva augu (joon.nr.5). Pisikuist tekitatud põletik hamba augus tungib hamba säsisse ja sealt sügavamale hamba juure sisse. Edasi võib põletik tungida lõualuusse, kutsudes esile suurema mädaniku ja paistetuse. Selline seisund võib muududa väga tõsiseks ja lõppeda isegi surmaga.

Aga eriti hull lugu on sageli valudega: need võivad vahel kujuneda väljakannatamatuks. Valu hambas on juba tõsiseks hoiatussignaaliks: tähelepanu, hädaoht! Hambas tekkinud augukesed tuleb kinni plombeerida enne valutekitavasse ajajärku jõudmist.

On selgunud, et hambaile hädaohtlikem ajajärk on 14. ja 16. eluaasta vahel, kus noor eriti kiiresti kasvab.

Lugu

Missugused on hammaste kõdunemise tagajärjed? On arusaadav, et halvad, mõnele vägagi halvad.

Me teame, et seedimine saab maos ja sooltes toimuda korralikult ainult siis, kui toit on suus hästi peeneks näritud ja süljega segatud. Peenendamata toit kutsub seedeelundeis esile käärimisprotsesse ja osa toitu lahkub kehast üldse seedimatult. Kehvade hammastega inimene kannatab seesmisi hädasid, peab rohkem sööma, mis omakorda koormab siseelundeid, ja seisukord järk-järgult halveneb.

Hammastesse tekkinud augud on miljonite pisikute paljunemiskohtadeks. Pisikuid võib suust välja paisata ja neid neeldakse koos roiskuvate massidega alla. Nad on hädaohuks organismile üldiselt ja ümbruskonnale.

Mädanevad hambajuured võivad saada reuma, südame- ja neeruhaiguste, närvivalude, verevaesuse jne. tekitajaks. Haigetelt hammastelt võib protsess üle minna naaberelundeile, nagu ninakoopaile, silma ja kõrva. Halvenud toitluse ja kehvade hammastega on sageli seoses kopsutuberkuloos ja teised kroonilised haigused, nagu inglise haigus, veresoonte lupjumine j. t. Nende haiguste ravimisel on eriti tähtis, et kõigepealt hambad korda seataks. Kui närimisaparaat on korras, siis on võimalusi ka haigusest jagu saada.

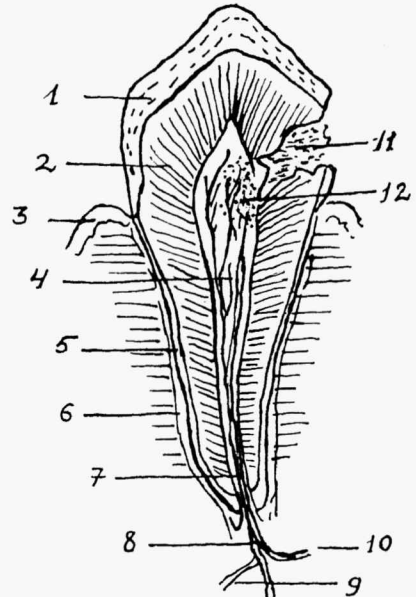
Millest see tuleb, et hambad jäetakse sageli hooletusse? Lühidalt võiks kosta, et selle põhjuseks on harjumatus ja teadmatus. Võime tähele panna, et hammaste seisukord on halb neil isikuil, kes pole harjunud aru saama korrast ja

puhtusest. Iga inimene peseb nägu ja käsi. Kui ta seda teeb korralikult, siis ei lase ta ka hambaid suus minna haise-ma. Või vahest ta puhastabki neid — sõidab ta aga kuhugi, või oli rutt, unustatakse hambad jälle. Harjumus on veel nõrk ja suu puhtuse mõiste vähe arenenud.

Seebi ja hambaharja kasutamise järgi võime otsustada inimese kultuursust. Inimene, kel pole hambaharja, on tervehoiu mõttes „kirjaoskamatu“.

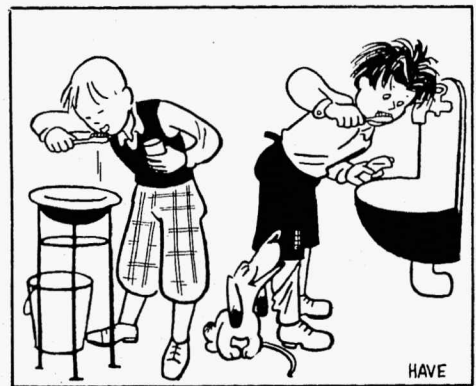
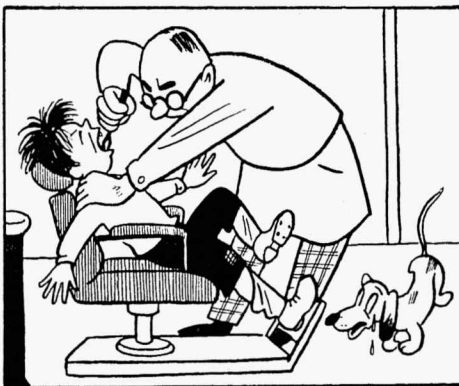
Kuidas siis hoia oma hambaid?

Nagu eespooltoodust selgub, on selle juures suure tähtsusega hammaste pu-

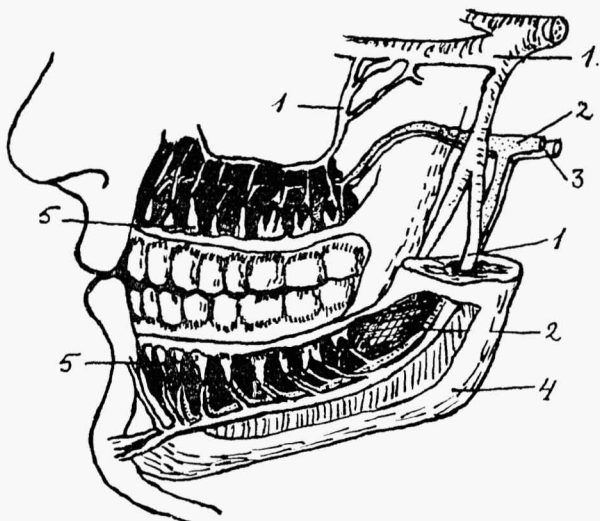

Joon. 3. Haige hamba läbilõige.

1. vaap; 2. hamba luu; 3. ige; 4. hamba säsi; 5. tsement; 6. luuümbris; 7. soonte ja närvide kimp, mis säsisse läheb; 8. närv; 9. tuiksoon; 10. tõmbsoon; 11. auk hambas (täis pisikuid ja lagunevaid toiduosi); 12. põletikuline kolle hamba säsis.

sõnadefi

Joon. 4. Hambad närvide ja soontega.

1. nährvid; 2. tuiksoon; 3. lõmbsoon; 4. alumine lõualuu; 5. hammaste juured, millele suunduvad nährvid ja veresooned.

hastamine. Neid peab pesema vähimalt kaks korda päevas. Selleks peab igaühel olema oma hambahari. Viimane olgu keskmise kõvadusega, korralik ja puhas. Hõõruda tuleb hammaste puhastamisel harjaga eriti ülalt alla, s. o.

vaid on ainult vahendiks, mis aitavad kõrvaldada hammastele kleepuvaid toiduosakesi, lima ja mustust. Hambahari tuleb igakord loputada ja panna kuivama; vahetevahel on teda tarvis desinfitseerida sooda või boorhappelahusega.

Edasi on hammaste hoidmisel vajaline iga aasta üks kuni kaks korda hambaarstil lasta suu läbi vaadata ja kõrvaldada kõik ettetulevad vead. Halvad hambad ja juured tingimata kõrvaldada, pisimgi auguke — kinni plombeerida. Kõdunenud hambad tuleb asendada kunstlikega.

Hammaste hoidmisel pidage meeles, et neid ei või tarvitada hooletult. Nad pole tangide või kääride asendajad (pähklipuremisel, niidi katkihammustamisel) ega ka mitte nõela- või naela-hoidjad. Tarvitatagu toiduks kõvemaid toiduaineid, närvides aegamööda. Eriti laste hammastele peab selles mõttes andma „tööd“. Püüame mitte süüa üleliia magusat, eriti mitte šokolaadi ja selletaolist — need ained on hammaste suurimad vaenlased. Me ei tohi tarvitada liig külma ja liig sooja toitu, eriti mitte üksteisele järgnevalt, sest isegi

Joon. 5. Augu tekkimine hambas.

1. „auguke“; 2. põletik hamba säsis; 3. hamba-juure mädanik.

hammaste piki-sihis. Toiduosised, mis on hammaste vahele jäänud, kõrvalduvad sel teel kõige paremini. Samuti tuleb korralikult hõõruda hammaste sise- ja lõikepindu. Seejuures tarvitavad hambapastad ja -pulbrid, olgu need misgused tahes, ei konserveeri hambaid,

raud praguneb suurte temperatuuri kõikumiste puhul.

Lõpetades võime ütelda: hammastel on suured ülesanded, me peame nad hoidma võimalikult terved, me tahame seda teha — püüdes puhtusele ja korralikkusele.

Poeg

Palju uljast eluindu
Silmis, juuksekaalu all.
Tahe kannab sind kui lindu,
Kõrgeil pilvil üleval.

Takistus veel sulle lelu,
Mure nagu mängupall
Ellu minnes võida elu —
Ära murdu selle all!

Ei sind piira ajakäsi,
Murest sõõri ümber tee.
Kas sa raskuse all väsid,
Jõudes ükskord elusse?

J. PALM.

Reisikirjad Egiptusest

1. Aleksandria.

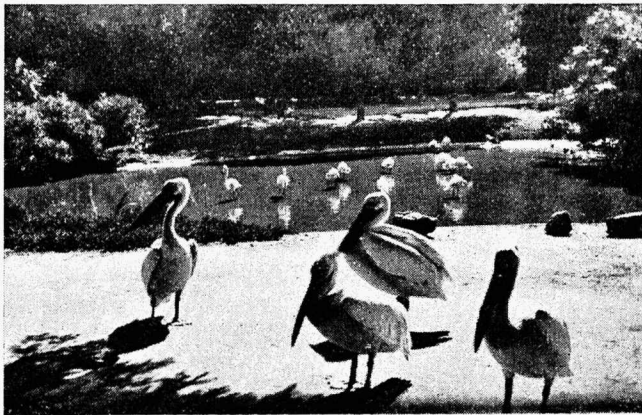
Olen reisil. Meeles pidades teid, arm- sad noored, kes teie ju ka olete reisi- ja seiklushimulised, tahaksin teiega jagada oma reisimuljeid ja teile pühendada oma reisi- kirjad.

Seekord on mu teekond pikk ja kau- ge. Olen Euroopale selja pööranud ja viibin „Musta Kontinendi“ kirdepoolses nurgas — Egiptuses.

Kui arvate, et mu kaaslasi ja mind vöe- ti haruldaste ja kaugelt tulnud külalistena vastu lahtiste kätega, siis eksite. Lahkust ja tähelepanu oli küll, kuid juba laeval passi- kontrolli esimene küsimus oli, kas meil on tagasisõidupiletid. Paluti need ette näidata ja siis järgnesid teised küsimused — kuhu sõidame, kes meid Egiptuses tunneb, mil- listes võorastemajades peatume ja — peasi — millal me lahkuda kavatseme ja millise piiripunkti kaudu? Kõik vastused pandi ilusasti kirja ja siis alles, veendunud, et meie ei osutu „ebasoovitavaiks välismaalasteks“, anti meile kätte maa- le minemise load ja tehti korraldus veel samal päeval ilmuda arsti juure tervisliku seisukorra kontrollimiseks.

Pärast tollirevisjoni, kus mul tuli leivakott avada ja Tallinnast kaasavõetud peenleib ja suitsuvorst ühes Ateenas ostetud virsikutega ette näidata — sõitsime linna võorastemajja, kus valges laias hommikumaa- riietuses mustanahalised mehed meie kohvrid trepist üles viisid, kuna me ise liftiga kolmandale korrale sõitsime.

Poole tunni pärast väljusime, et linnaga tutvuda. Ei või ütelda, et esimesest silmapilgust peale olek- sime saanud mulje, et oleme teises maailmajaos. Ehi- tused euroopa stiilis, tänavad sirged ja laiad, inime- sed ka euroopalises riietuses. Osa mehi siiski kannab peas kõrget punast fessi musta rippuva tutiga, tõen-

Nouzha park Aleksandrias. Pelikanid ja õitsev palm.

dades sellega oma kuuluvust pärismaalaste hulka. Aga ka kõrvepoegi võib siin näha ja teisi tõmmunahalisi maalilises riietuses. Naiste riietus on must ja nad kannavad näolooi. See on hõre ja katab ainult näo alumise osa ning kaela. Laup ja silmad — mustad, säravad silmad — on katmata; läbi hõreda loori paistavad paksud huuled; millise vormiga aga on nina, ei saa kindlaks teha, sest üle selle ripub silindrikujuline, kolmest rõngast läbitõmmatud toru, mille ülemine ots on kinnitatud pearätile ja alumine — näoloorile. Seda rõngastatud torukest kannavad abielunaised. — Lau- latussõrmused on kindlasti palju mõnusamad kui sel- lased ninaehted.

Tänavail seisavad politseinikud. Nad on erandi- tult pika kasvuga, valgeis mundreis, peas valge fessi, millelt ripub peagu keskseljani lai kate kaitseks päi- kesekiirte vastu.

Liikudes piki rahvarikkaid tänavaid jõuame suu- rele platsile, mil kõrgel pjedestaalil istub uhke rü- higa hobusel pika habemega imposantne ratsanik. Ma näen elus esimest korda turbanit kandvat, laias hommikumaa- riietuses mehele püstitatud mälestussammast ja küsin, keda ta kujutab?

„Aga see on ju Muhamed Ali Pascha, moodsa Egiptuse rajaja, meie kuninga esiisa,“ vastataks mulle, ja ma kuulen selles vastuses etteheidet ja imestust: kas ma siis tõesti olen nii harimatu, et ei tea, et see on Muhamed Ali?

Kui imelik see ka ei paista, aga alles need sõnad viisid mind teadvusele, et ma viibin igivanal, 6000- aastase minevikuga vaaraode-maal, et olen Aleksand- rias, linnas, mille 4. sajandil enne Kristuse sündi asu- tas tolaeagse maailma valitseja Aleksander Suur ühe veel vanema fõniiklaste asula kohale; Aleksand- rias, Ptolemaioste pealinnas, mille sadamas oli püstita- tud üks seitsmest maailma imedest — Pharos; Alek- sandrias, kus teadus ja kirjandus elasid läbi peagu 1000-aastase õitseaja ja andsid greeka kultuuriloole terve ajajärgu — Aleksandria ajajärgu.

*Faruk I,
Egiptuse
kuningas.*

Aleksandrias, kus omal ajal kuninganna Kleopatra võlus ja köitis Rooma vägevaid väejuhte, kus elati pillavalt, lõbusalt ja kergemeelselt, kuid kus elasid ka suured kirikuisad Origenes ja Atanasius, kes mõjutasid kristliku kiriku õpetuse ja dogma kujunemist. Akki heliseb kõrvus viise ooperist „Thais“. Ja see meenutab, et siin, Aleksandria ümbruses, elasid kord ka esimesed anahoreedid, erakud, kes üksilduses pühendasid oma elu palvele ja mõtlemisele Jumalast, et siin oli ka aset leidnud esimene usutüli kristlikus kirikus Ariuse valeõpetuse puhul.

Jah, Aleksandria oli kord usu, hariduse ja kultuuri keskus. Ta kuulsas Museionis oli mitusada tuhat papüüruserulli, millel olid kirja pandud mitmete maade mõttetarkade ja kirjanikkude uurimused. Ja kui 7. sajandil araablaste laine läks üle Põhja-Aafrika, vallutades ka Aleksandria, jäi võidukas väejuht papüüruserullide hiiglakogu ees nõutult peatuma: mis sellega teha? Kaliif Omar kirjutas talle: „Kui need raamatud kinnitavad koorani õpetust, on nad üleliigsed; kui nad sellele vastu räägivad — põleta nad, sest nende sisu võib meile olla hädaohtlik.“ Ja nad põletati... Poole aasta jooksul köeti nendega iga päev Aleksandria 4000 sauna...

Araablastele järgnesid 16. sajandil türklased. Nende valitsemise ajal Aleksandria muutus väikeseks tähtsusetu linnakeseks.

Kas see ei olnud mitte möödunud sajandi algul, kui esile kerkis Albaania päritoluga noor ohvitser Muhamed Ali, keda türgi sultan oli saatnud Egiptusesse välja tõrjuma prantslasi?

Muidugi... Pikkamisi tulevad meele katkendilised faktid ajaloost.

Napoleon Bonaparte, tahtes tabada uue Prantsuse vabariigi vihaseimat vaenlast — inglasi — ta õrnimas kohas, võttis ette ekspeditsiooni Niiluse maa-

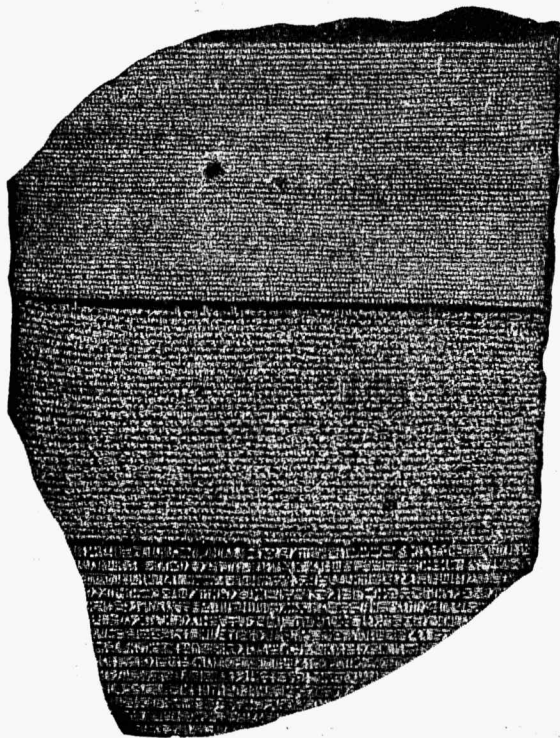

Pärismaalanna.

le, et siit sulgeda Indiasse viivad teed ja ühtlasi hävitada inglaste laevastik. Sõjaväega ühes tulid ka prantsuse teadlased. Kuid inglaste merekangelane admiral Nelson oli otsustavalt hävitanud prantsuse laevastiku Aleksandria lähedal Abukiris, ja aasta pärast Napoleon tõmbus tagasi Egiptusest, nii et sõjalisi tulemusi ta ettevõtet polnud. Tagajärjed olid aga teised, päris ootamatud: prantsuse õpetlased asusid uurima uuestiavastatud maad. Ühel õpetlasel, Champollion'il, kelle kätte sattus Aleksandria lähedal, Rosette'is, sõdurite poolt leitud kivi, mil oli näha tekst kolmes keeles, tuli tahtmine dešifreerida kaks mitterloetavat keelt loetava greekakeelse teksti alusel. Tänu oma geniaalsusele ja seitse aastat kestnud kannatlikule tööle õnnestus ka üritus: võti vana egiptuse piltkirja — hieroglüüfide — ja egiptuse rahvakirja — demoti — lugemiseks leiti ja seega pandi alus uuele teadusharule — egiptoloogiale.

Vahepeal oli Muhamed Ali oma ülesandega toime saanud nii hiilgavalt, et sultan nimetas ta Egiptuse halduriks. Ta ei aivanud, mis selle tulemuseks pidi olema. Muhamed Ali Egiptuse haldurina ei tahtnud enam kellegagi võimu jagada. Siin valitsesid aga Türki ülemvõimu all mamelukid-beid. Kuidas neist lahti saada? Aga üsna lihtsalt: Muhamed Ali korraldas toreda peo, kutsus nad oma lossi ja laskis nad kõik maha tappa... 480 inimest.

Oli ta ainult verejanuline ja auahne? Vist mitte. Ta seadis endale õilsa eesmärgi — elustada uuesti Egiptus, tõsta ta jälle kultuurriikide tasemele. Ise ta ei osanud küll kirjutada ja õppis alles raugaeas lugema, aga see polnud oluline eesmärgi saavutamiseks. Tema kutsel tulid nüüd Egiptusesse eurooplased, eeskätt prantslased. Teadlased, insenerid, kaupmehed asusid tööle. Kaeveti kanaleid, ehitati tamme, arendati kaubandust. Tema algatusel hakati Egiptuses uuesti kasvatama puuvilla ja see sai rahva jõukuse allikaks. Kui ta hiljem vallutas Sudaani ja oli edurikas oma rohketes sõdades — Araabias, Süürias, Väike-Aasias ja Grekas, ta muutus juba hädaoht-

Rosette'i kivi, mille abil avastati Egiptuse ajalugu.

likuks sultanile ja sultan otsustas targasti tunnistada ta Egiptuse valitsejaks tiitliga kediiv (asekuningas), nõudes ainult iga-aastast maksu Türgi riigile.

Nii siis seisab kuulsusrikka minevikuga linnas praegust Egiptust valitseva dünastia asutaja ausamba ees. Oli ta inimesena hea või halb? Riigimehena ta oli kindlasti silmapaistev isik, kelle eesmärk, teod ja kavad ergutasid ta järeltulijaid töötama sama sihiga.

Kahju, et ma neist nii vähe tean. Tean ainult, et Sa'id algas Suez'i kanali ehitamist, mida ka mina reisi jätkates loodetavasti näen, kuigi ma tema nime-lisse linna, Port Sa'id'i, ei pääse; et ta ehitas Aleksandriast Kairosse raudteed, mida ka mina paari päeva pärast kasutan; et ta Kairos asutas ainulaadse muuseumi maailmas, mida ka mina nüüd külastada võin.

Ja tean veel, et Sa'id'i järeltulija Ismail oli pöörane pillaja, kes pidude korraldamistel ja reisidel miljoneid välja loopis ja Suez'i kanali avamispidustused muinasjutuliselt uhkeks tegi. Rahva heaks ta polnud midagi korda saatnud, — pole ime, et ta troonilt tõugati.

Ta järeltulija — Tewfik oli vist ta nimi — leidis eest tühja riigikassa ja üldise rahulolematuse eurooplaste ja nende eesõiguste suhtes.

Neis nähti kurja juurt. Järgnesid rahutused, verised kokkupõrked, eurooplaste hukkamised, Aleksandria pommitamine inglise sõjalaevade poolt, — ja siis inglased okupeerisid Egiptuse „kuni korra jalule-seadmiseni“ — ja jäid. Nad on praegugi siin, ehkki kediiv on saanud meie päevil kuningaks. Aga inglise valitsejad lord Cramer ja lord Kitchener on palju teinud Egiptuse maa ja rahva heaolu tõstmiseks. Kas oskan seda tähele panna? Saab näha.

Heitnud veel pilgu Muhamed Ali vägevale kujule, sammume üle tema nime kandva väljaku, kus kord eurooplaste veri voolanud, lähema trammipeatuseni, et siit alustada sõitu läbi linna. Aga oh imestust! Kõik trammid sõidavad — haaremi, vähemalt on vaguni küljel rippuval lauakesel sarnane pealkiri. Haaremi me küll ei taha... Saatjad naeravad meid välja: trammid sõidavad igas suunas risti ja põigiti läbi linna, ja igas vagunis on juhuruumi kõrval eraldatud kupee, haarem, mis on määratud muhamediusulistele naiskodanikele ja kuhu mehed ei tohi oma jalga tõsta, isegi konduktor mitte. Temale ulatatakse sõiduraha läbi väikese avause.

Kuna vajaline tramm ei saabu, võtame taksi-autod.

Sõit läheb tuhatnelja, — ei siin hoiat keegi kinni liiklemismäärustest, kui need üldse on olemas, ei meie autojuht, ei vastutulijad ega meist möödakihutajad. Kuidas jalakäijad ja eesliatjad siin õnnestusteta teed leiavad, jääb vist hommikumaa saladuseks.

Me möödume kolonnist, mis oma 26 m kõrgusega olevat suurim monoliit maailmas. Teda hüütakse ikka veel Pompeiuse kolonniks, sest kunagi arvati, et kuuls Rooma riigimehe ja väejuhi Pompeiuse pea olevat siia maetud, kuigi avastatud pealkirja kaudu on selgunud, et kolonn on püstitatud keisri Diocletianuse auks.

Selle kolonni tipul olnud kord Napoleon, hiljem ka üks inglise daam, kes seal kirja kirjutanud ning

Muhamed Ali kuju.

siis einetanud. Viimeetrilise läbimõõduga tipul pole see eriline kangelastegu, ainult kuidas sinna pääseda?

Meile soovitatakse tungivalt külastada greeka-ruuma muuseumi. Miks greeka-ruuma? Me oleme ju Egiptuses. Seletatakse, et Egiptuse ja araablaste muuseumid on Kairos. Aleksandria, kui vana sadamalinn, on aga seisnud teissuguste mõjude all ja seepärast on siin näha, mida teistes Egiptuse linnades pole olemas.

Nii siis peatume Egiptuse teise pealinna muuseumi ees. See pole õnneks suur, sisaldab ainult 20 saali ümber ja sisse astudes ma otsustan tähele panna ainult seda, mis ise silma hakkab. Ja nii ma mainin ainult hügelkujusid, need on keiser Marcus Aurelius, kotkas, peata inimkuju troonil istumas, millest arvatakse, et see on ristiusku Egiptusse toonud evangelisti Markuse oma. Veel vana egiptlaste püha härja Apise kuju, päikeseketas sarvede vahel, ja muumiad. Ma loodan Kairos näha vaarade muumiaid, seepärast ei pööra neile suuremat tähelepanu.

Muuseumist sõidame katakombidesse.

Kui pöördume ühele kõrvaltänavale, tuleb vastu pulmarong. Suure halloo ja muusikaga sõidab üksteise järel mitu veoautot, täis pruudi kaasavara — mööbleid, vaipu, köögiriistu, kaste. Könniteedel seisavad inimesed, vaatavad ja hindavad. Räägitakse, et pulmapidu korraldatakse meestele ja naistele eraldi, ja et mees näeb oma noorikut alles siis, kui kõik küllalised on lahkunud. Võimalik, et see nii on; meist keegi pulmakutset ei saanud.

M. N.
(Järgneb.)

Jassi esimene taskukell

J. Palm

Jassi tahtis juba ammu olla mees, ent kahjuks puudus tal mehe väline tunnus: taskukell. Täismees Jassi arvates algaski alles taskukellaga. Käia käed pükis taskus, pintsakuhõlmad lahti ja üle rinna rippuv kellakett, mille küljes püsikujuline kellavõti — sellane on täismees. Kuid kahjuks jäi Jassi soov vaid sooviks, mis senini ei olnud täitunud. Ta oli küll mõnikord taskukellast juttu teinud, oli püüdnud vahel töökas olla, et sellega tähelepanu endale tõmmata. Võib ju siis parajal juhul, kui isa Jassi tubliduse suhtes ei kahtle, koguni isalt hõlpsasti taskukella tänutäheks saada. Kahjuks seda aga ei juhtunud. Iga kord, kui Jassi oma palavaimat soovi isale avaldas, leidis see väikese vea: Jassi olevat veel noor. Eks ta jõua edaspidi veel saada taskukella ja muidki asju.

Siis aga tuli õnnelik juhus: onu sõitis Jassi isatallu suvitama. Onu, kes linnas ametis oli, oli lõbus ja elurõõmus inimene ja suur lastesõber. Varem siin olles olid nad Jassiga alati hästi sobinud.

Jassi oli parajasti koplilepikust vaskkaid koju ajamas, kui isa ja onu vedruvankriga õue sõitsid. Jassi pani kohe jooksma. Tahtis ta ju olla onu esimene vastuvõtja. Aga onule lähenedes muutus ta nagu häbelikuks. Onu, kes seda märkas, hüüdis talle julgustavalt: „No tule, tule siia! Oled mul juba päris meheks sircunud. Millal sa õieti nii suureks jõudsid kasvada?“ Jassi ei jõudnud veel linnaonu kiirele küsimusele vastata, kui ema, kes vankri juure oli jõudnud, Jassi kimbatuses päästis. „Jassi oleks juba päris täismees ammu, aga tal puudub veel taskukell. Pole nii palju raha, et poisile kella osta. Ajab aga teine nagu uni peale, et ta täismees on, ja muudkui isa ostku talle ketiga taskukell!“ „Või nii,“ naeratas onu, „sinu arvates teeb sind meheks kellakett rinnal. Kahjuks jätsin oma vana taskukella linna. Pole viga, kui siit jälle tagasi lähen, saadan ta sinule — kannas seda ja ole täismees!“

Nüüd pääsid Jassi keelepaelad lahti nagu kammitsast. „Kas ikka päris tõega saadad?“ küsis ta onult, sest esimese

juubelduse juures tekkis juba kahtlus, võib-olla on onu jutt vaid narrimiseks. „Ole aga mureta,“ rahustas onu Jassi, „taskukella saad sa kindlasti, ja veel niisuguse suure ja paksu, mis nii valjusti käib, et mitme sammu taha võid tiksumist kuulda!“ Nüüd ei olnud Jassil enam kahtlust: onu saadab ikka tõesti talle taskukella. Muret aga tegi see, millal see suursündmus toimub. Ta tegi kohe juttu, kunas onu ära sõita kavatses. „Vaata-vaata poissi, kui saab meheks, ei kannata enam külalist ja isegi oma onu!“ naeris onu põriseva häälega. „Eks ma siis ikka ära lähen, kui juba teid olen ära tüüdanud!“

Onu jäi paariks nädalaks maale suvitama, käis pardijahil ja jalutas muidu mööda metsi. Jassile oli see aeg igavik. Mitte sellepärast, et ta onust oleks tahtnud lahti saada. Siin oli arusaadav põhjus: onu minek tähendas taskukella saamist.

Suure ootamise järele tuligi kätte aeg, kus onu puhkeaeg lõppes ja ta tagasiminekuks hakkas valmistuma. Jassile oli see päev nagu jõululaupäev. Järgmine päev pidi ju tooma talle taskukella, mis tähendas ta elus suurt pööripäeva: meestele võrdseks meheks saamist. Onu sõitis ära ja Jassi jäi ootama saatetust taskukellaga.

Onu pidas sõna. Kolme päeva pärast tuli teade postkontorist, et Jaan Kallastele on tulnud linnast tähtsaadetust. Isalt saadud volitusega läks Jassi kontorisse kella järele. Postkontoris andis ametnik Jassile saatetuse kätte ja küsis ise naljatades: „Mis siis noorhännale linnast saatetakse, ega need ometi sõrmused ole?“ — „Pole siin sõrmuseid ühtigi.“ vastas Jassi, „nendega pole mehel midagi peale hakata, siin mul palju kallim asi!“ Ise avas rutuga saadud paki, millest tuli nähtavale paks, musta kestage taskukell. „Ega siis pole muud kui timmi ta meie kella järele õieti käima,“ andis talle lahke ametnik nõu, „siis saad kodus teistele õiget aega öelda.“

Jassi keeras kella nupust ja see hakkas tiksuma, esiti nagu veidi kartlikult,

siis ikka tugevamini ja tugevamini, kuni täie hoo kätte sai. Ametniku abiga keeras ta veel osutid õigele kohale, ja nüüd võis ta ruumist väljuda juba täismehe-na, pintsaku hõlmad lahti. Õues tuli talle vastu naabri-peremees. See nagu ei märganud muudatust Jassi juures ega teinud kellast juttugi, kuigi Jassi arvas, et ta silmad viibivad kellal. Siis tõmbas Jassi kella taskust välja ja püüdis ükskõikselt eneselt küsida: „Vaja vaadata, palju õige juba kodust ära olen olnud?“ — „Näe, näe,“ imestas naabri-peremees, „sa oled endale päris Roskopi välja tellinud. Kas käib ka hästi?“ — „Muidugi käib,“ kinnitas Jassi veenvalt, „niisugused kellad käivad kõik hästi. Pean ütleva, et need Tobiase kellad on väga head.“ Jutt lõppes ja Jassi siirdus kodu poole. Teel tuli tihti peatusi: oli vaja kuulata kella. Võibolla lakkab viimaks tiksumast? Aga kell tiksus ühtsoodu edasi, ei olnud märgata mingit muudatust ta käigus.

Nii sai Jassist ja kellast lahutamatu paar. Öhtul magama minnes ja hommikul üles tõustes oli Jassil esimene ja viimne mure: taskukell. Ühel päeval aga juhtus midagi kohutavat: kell ei tiksunud enam. Oli see loomulik seisak või oli rataste vahele prügi sattunud, kes seda võis teada, aga see asjaolu masendas Jassi meeoleolu nullini. Midagi ei aidanud. Jassi raputas kella, ootas, et see ehk iseenesest hakkab tiksuma, aga

kõigist püüdeist hoolimata kell jäi ja jäi tummaks. „Ehk saan ta siiski käima,“ mõtles Jassi, „kindlasti on talle prügi rataste vahele sattunud, mille võin ise kõrvaldada.“ Jassi avas tagumise kapsli ja ladus kella sisemised osad laua nurgale ajalehepaberile. Ta ei leidnud aga prügi, mis võinuks takistada kella tiksumist, küll aga murdus parandustööl hoogratta võll ja juhtus veelgi halvemat: Jassi ei saanud ega osanud kuidagi seda pisiratastest koosnevat sisemust kestasse tagasi mahutada! Küll seadis ta rattaid nii ja teisiti, aga mitte kuidagi need ei sobinud. Siis pidi Jassi emale abiks minema ja jättis kella kesta ratastega lauale. Vaheajal oli tuppa tulnud väike öde ja kella ajalehega laualt maha tõmanud. Ega ju tema veel taskukella väärtust tunnud. Kui Jassi tagasi tuppa tuli, et poolelijäänud tööd jätkata, vahtis talle laua alt vastu tühi kellakest, kella rattad ja muud sisemised osad olid veerenud mööda põrandat laiali. Jassi korjas need nüüd suure hoole ja hellusega pisarsilmil kokku ja püüdis neid ettevaatlikult kestasse paigutada, kuid kogutud rattad ja osad ei täitnud kaugeletki kella sisemist ruumi, sest neid oli kukkudes palju läinud kaduma. Veelkord katsus Jassi õnne: saatis kella kel-lasepa juure parandamiseks. See aga ei võtnud kella vastugi, üteldes, et seal ei ole enam midagi parandada. Nii hõlpsasti lõppeski Jassi täismehe-iga.

EDUARD NUKK

Emake!

Ühtainust me tunneme inimest,
kes olla saab alati hea;
üht hinge, kes parem on kõikidest —
ei teisi me sellaseid tea!

Kaks lahket silma, kaks paitavat kätt,
hõbehalliga ilustet pea,
peas sinikirjane sitsirätt —
see on mu emake hea!

Ühtainust me tunneme hingege,
kes alati armasta suudab,
kes kurbuse kõrgpingege
häll sõnul rõõmudeks muudab.

Kaks lahket silma, üks naeratast suu,
suu ümber kannatusvaod.
Sind ial ei asendaks keegi muu,
mu emake, kui sa kord kaod!

Üksainus maailmas on silmapaar,
ei välkumas nähta kus viha.

Mu armsaim ja ilusaim kaunitar,
töö kuigi sul painutand piha.

Kaks lahket silma, üks kortsunud laup,
töörohkusest kõverdund käed,
nii mulle sa alati nooruslik rauk
ja sellaseks jäädavalt jääd!

Üksainus maailmas võib leiduda keel,
mis kõneleb armastusjuttu
ka siis, kui valust on kibestund meel
ja südames pakitseb nuttu.

Kaks väsinud silma, üks hellitav süda,
mis õilsaimat armastust täis.
Me kõik ju tunneme emakest seda,
kes meile hea inglina näis!

Kaks lahket silma, kaks paitavat kätt,
hõbehalliga ilustet pea,
peas sinikirjane sitsirätt —
see on mu emake hea!

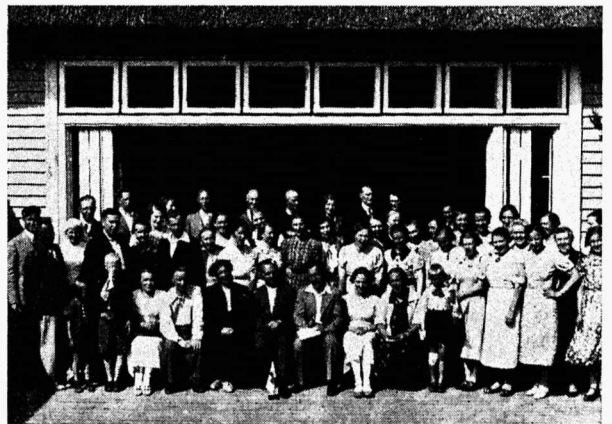
Gaas! Gaas!

Meil koolis on suurearvuline Noorte Punase Risti liikmete pere, kes jaguneb kahte rühma, kuna muidu oleks raske koos töötada. Vanem rühm armastab peale matkade ja mängude vabas õhus üle kõige esmaabi kursusi, sest need on huvitavad ja liikmeil on rohkesti võimalusi tegutseda. — Kui meie, vanemate klasside rühm, nüüd jälle kord koos olime, jutustas üks meist oma emast, kes sõjast halastajaõena oli osa võtnud. Kuulasime suure huviga põnevaist juhtumeist sõjaväljal, ja eriti põnev oli, kus Juta (nii oli jutustaja nimi) rääkis sõjagaasidest. Katsusime kujutella, kuidas lahinguväli ja kaitsekraavid välja näevad pärast gaasirünnakut, ja kui kohutav oli pärast näha pimedaid ja sügavate põletishaavade sõdureid. Küll võis olla kole!... Siis ütles Renaate, meie rühma juhataja, et kui meie esmaabi kursus on läbi, siis võiksime ometi katsuda korraldada midagi, et lähemalt tutvuda sõjagaasidega. Ringi vanemalt poolt lubas kaasa aidata, et meie ettevõtte õnnestuks, ja nüüd oli huvi suur, mis meie, algkooli tütarlapsed, jõuaksime teha gaasikaitse alal. Järgmisel rühma koosolekul koostasime töökava, kuhu esijoones paigutasime rea loenguid tutvumiseks tähtsaimate sõjagaasidega. Gaaside nimed ja nende omadused õppisime korralikult pähe, siis katsusime piltide abil selgusele jõuda, kuidas toimida kokku puutudes nende gaasidega, ja kogusime suure agarusega arstimeid haigete ravimiseks, kes nende gaaside all kannatada saanud. Ringi kassa rahaga ostisime ilusa viinerist pauna, millele maalisime suure punase risti märgi, ja panime sinna siis kõike, mis raviks vaja, nagu sidemeid, ligniini, boorhappe vett, petrooleumi, piiritust, kloorlupja jne. Ühe rühma liikme isa valmistas meile päris ehtsa kandraami. Tuletõrje Liidult saime tutvumiseks gaasikindla ülikonna, maskid kurnadega, saapad ja kindad. Riietusime ülikonda ja sooritasime rea harjutusi — küll oli raske ja ebamugav liikuda! Nii palju raha meil ei olnud, et oleksime võinud osta gaasitorbikuid, kuid tegime kihutustööd suu- ja ni-

nalapi valmistamiseks marlist, mida hädaohukorral võis märjaks teha ja mis kummipaelakese abil hästi püsis suu ja nina ees. Meie suureks rõõmuks näidati sel ajal Tallinnas gaasikaitse filmi, ja olime väga uhked, kui suutsime sellest aru saada. — Nüüd oli veel vaja koolis korraldada proovihäire, et näha, kuidas olla gaasirünnaku ajal. Määrasime kindlaks, kes pidi olema telefoni juures valvekorrall, kes samariitlaseks, kes valvel pööningul, II korra ruumides, esikus, kes akna klaaside kindlustajad (kleepisime neile risti paberiribasid) jne. Et meil koolis gaasivarjendit ei ole, määrasime kindlaks, missugustesse ruumidesse kogunevad kõik häire ajal, ja ka kogunemise korra. Hommikusel koosviibimisel tutvustas ringi vanem tervet kooli meie kavaga, anti prooviks häiresignaal ja siis korraldasime ühel päeval tõelise häire. Küll oli tore vaadata, kuidas kõik kogunesime „gaasivarjendisse“, kuidas samariitlased jooksid kandraamiga, paunaga, veenõuga ja aken-de kleepimise materjaliga. Kahe minutiga olid kõik kohal! Kahju ainult, et õppetund pärast, kui häire oli möödas, endiselt edasi keetsid! Nii huvitav ja põnev oli, et oleks tahtnud veel midagi erakordset näha ja teha. . .

Salme

Tallinna *** linna algkooli
NPR ringi liige.

ENPR juhtide suvikonverentsi liikmeid.

Kubja laager

Tallinna linna 17. algkooli NPR. liikmed, noorkotkad ja kodutütred viibisid kevad-suvel ilusa Kubja järve kaldal, Võrumaal. Laagrist võttis osa 55 poissi ja 33 tüdrukut ühes vanemate juhtidega. Laagri juhiks oli kotkajuht õpetaja J. Vahur. Tema vilunud juhtimisel möödus laagriaeg hästi ja huvitavalt.

Laager otsustati korraldada L.-Eestis sellepärast, et õpilased tutvusid Lõuna-Eesti maastiku ja linnadega. Sobivaimaks laagri asukohaks osutus Võru linna ja jaama lähedal asetsev looduslikult kaunis koht Kubja järve kaldal.

Kodutütred püstitasid oma telgid Kubja järve idapoolsele kaldale, noorkotkad Kindsaare oja kaldale. Iga telkkond, mille koosseis oli varem kindlaks määratud, asus kohe oma telki püstitama ja sisustama. Selle järele algas telkide siseehitustöö. Nagu nõia-väel kerkisid voodid telkidesse. Ükski telkkond ei tahtnud oma töödega jääda viimseks. Telgis määrati igale asjale oma koht. Ei puudunud riidenagid, jalanõude panipaigad, ka peegel ja hambahari leidsid õige koha. Poiste laager oli kui telkide linn.

Järgmisel päeval kell 12 oli laagri avamine, millest võttis osa laagri vanem, Võru maavalitsuse liige, kotkajuht Anso. Samal päeval külastas laagrit grupp kaitseliitlasi Tallinnast, esotsas kolonel A. Balderiga. Tehtud hoolsa töö eest lubasid külalised noored sõidutada omnibusel Võru linna. Öhtul viibisid õpilased külalistena Võrumaa noorkotkaste lõkkeõhtul ilusa Tamula järve kaldal. Lõkkeõhtu oli väga huvitav, räägiti laagrijutte ja öeldi salme. 17. algkooli poisid kandsid ette laagri laule, tüdrukud tantsisid ja ütlesid salme. Kõik olid ülevas meeleolus.

Järgmised päevad laagris möödusid ettenähtud kava järgi.

1 auhinna saanud telk.

Laagris viibimise aeg oli jaotatud töö ja puhkuse vahel. Nii poisid kui ka tüdrukud võtsid suure huviga kõigist töödest osa. Poisid ehtasid silla üle oja, õppisid tarvitava soome kompassi, sooritasid erikatseid. Tüdrukud õppisid tegema sõlmi, punuma voodipõhja, mõõtma kõrgust ja kaugust. Vaba aega kasutati ümbrusega tutvumiseks. Küllastati lähedalolevaid järvi: Verijärve, Valgjärve ja teisi. Laagrist korraldati väljasõit omnibusel Võllamäele, S.-Munamäele ja Rõugesse. Lõkkeõhtule, mis korraldati viimisel õhtul, oli ilmunud palju ümbruskonna inimesi ja külalisi Võrust. Õpilased esinesid ilusate ettekannetega.

Laagris viibimise ajal olid lapsed rõõmsad ja terved. Ei juhtunud ühtki haigestumist. Viibimine värskes õhus ja töö mõjusid kaasa, et söögiisu oli kõigil hea. Ei olnud vajadust kedagi sundida sööma, toit maitses kõigile. Toidu valmistamisel olid virgasti abiks nii tüdrukud kui poisidki.

Laagriaja möödumisel oli kõigil kahju lahkuda ilusast kohast, mis oli lühikese ajaga saanud armsaks.

Tagasisõidul külastati Petseri linna ja kloostrit. Kloostri suures saalis oli õpilasile korraldatud lõunasöök. Pärast lõunasööki tutvuti kloostriiga.

Õpilased tõid kaasa parimad muljed laagrist ja Lõuna-Eestist.

Tõrges vihmajumal

Kirjutuse autor lõunamaise looduse keskel.

Aastaid tagasi tegin suure jalamatka ümber maailma. Olin õnnelikult võitnud Siberi talve metsiku pakase ja sammusin nüüd Mandžuuria kurikuulsates varakevadistes vihmades, mis mind tervitasid sageli veeuputuslike valangutena.

Rohkem kui mulle, karastatud rändurile, oli see vihmaperiood muret-tekitavaks ajajärguks pilusilmalistele pärismaalastele, kes ei või just kiidelda oma veesõbralikkusega. Juba peseminegi on neile äärmiselt vastikuks toiminguks. Nii liikuvad ja virgad kui „taevapojad“ muidu ka on, ei usalda nad vihma-ajastul naljalt lahkuda majadest. Kes tingimata väljuma peab, varustub õlipaberist ja bambusest valmistatud hiiglavihmavarjuga ja pealesse mässib enese tundmatuseni veekindlatesse rättidesse.

Kirinis, ühes Mandžuuria linnas, juhtusin kummalise, metsikult karjuva rongkäigu tunnistajaks, mis, kuna see toimus suure vihmahoo ajal, pani mind kahtlema elanike veepõlguses. Mis sundis neid muidu nii rahulikke elanikke voolavas vihmases sellasele lärmikale rongkäigule, pealegi vihmavarjudeta ja rätideta? Pidi olema juhtunud midagi ebatavalist.

Kui olin pisut aega imelikku protsessiooni jälginud, hakkasin taipama selle mõtet. Rongkäigu keskel märkasin kantavat fantastiliselt maalitud mingi jumala hiiglaslikku puukuju. See oli tuule- ja vihmajumal, keda seal pro-

testeerides kanti, nõudes temalt vihmajumala lõpetamist.

Oma suurusest hoolimata näis see puuslik väikese paksu mehikesena, punnis põskedega, suurte kõrvalstadega ja suure, kortsulise kõhuga. Naeratus mängles tema nautijasuu ja pilusilmade ümber. Nagu mulle seletati, kanti seda puuslikku täna juba kolmandat korda läbi tänavate. Kuus päeva oli teda juba peetud ilma temale tavaliselt ohverdatava hirsipudruta, et teda manitseda lõppeks ometi oma kohustusi täitma.

Jumalakuju kandjate ülesanne osutus üsna raskeks, kuna nad pidid seda kehakat poissi kogu aeg paremale ja vasakule pöörama, et kõik kaasaliikuvad meelevaldajad talle oma soove võiksid kõrvu kisendada.

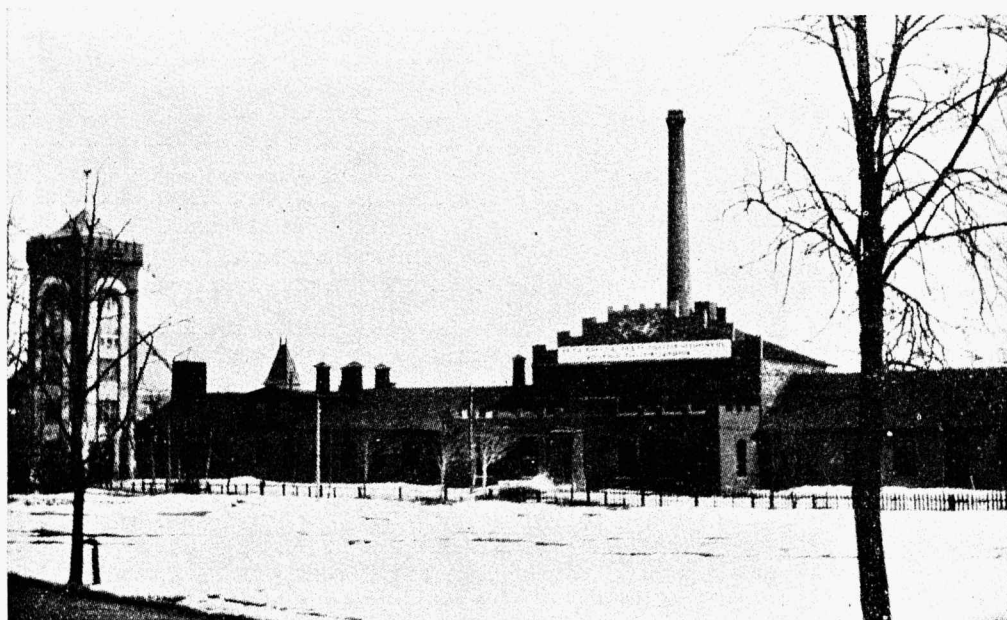
Innukalt jälgisin usklike eriskummalist protestiavaldust oma kõrge jumaluse vastu. Seal muutus aga äkki senine tugev vihm pööraseks valanguks. See tundus juba ülimaliselt märjana sangarlikele meelevaldajaile. Ülepeakaela valgus inimkari nüüd laiali. Hullusti karjades ja rabeldes jooksid nad siia-sinna ja tükkisid majadesse. Preestrite ja puuslikukandjate seisukord kujunes seetõttu eriti rumalaks. Lõppeks siirdusid nemadki ühes pühakuga lähedase maja trepikatuse alla. Küllap vihmajumal isegi oli oma kandjaile saranev veepõlgur!

Pöörase vihmavalangu tulemuseks oli rahvahulga viimse aukartuse kadumine vihmajumala vastu. Senine karjuv protest muutus päris mässuks. Masside viha koondus sellele alati mõnulevalt naeratavale puuslikule. Üksikud ägedamad rebisid ta südametult tänava keskele ja nüpeldasid teda pikkade vitsadega, mida lähedalolev korvimeister meeleldi neile selleks otstarbeks kimpu köitis. Kui tugev vihmavalang vaikselt muutus, moodustus rongkäik uuesti ja liikus kahekordistunud kisa saatel piki jõekallast edasi, tõrksat puuslikku aegajalt vahutavasse laineisse kastes.

Karistus aitas. Juba selgineski taevast isegi päike näis tahtvat tulla appi karistatavale jumalusele. See ime mõjus rahustavalt meelevaldajaile: naeratav puumehike viidi templisse tagasi. Tema ees palvetati endisest veelgi suurema agarusega ja ta sai jälle oma traditsioonilise hirsipudru- ja riisiportsjoni. Jälle valitses ta endise vägevusega oma avatud lootusõit kujutaval troonil.

„Meie Noorusele“ Kairost kirjutatud

Edmund Zscheile.

Viljandi tulitikuabrik

Kuidas valmib tulitikk

Ajaloost teame, millist meeheitlikku võitlust pidi pidama meie eelajalooline esivanem enne kui ta sai elu ja hävingu sümboli, tule, valitsejaks. Kui tal õnneustus põlismetsast leida piksest süüdatud puu, kandis ta äärmise ettevaatusega tule koopasse, seadis ametisse alatise tulevalve. Ja häda tulevalvurile ja tervele suguharule, kui hooletuse või õnnetuse tagajärjel tuli kustus.

Märksa mugavamaks muutus inimese olukord siis, kui ta õppis kaht puud vastamisi hõõrudes ise tuld tekitama. Aga aegaviitev ja tülikas toiming oli seegi, nagu ka hoopis hiljem tuleraua abil tule toksimine. Ikka hoiti — meiegi kodumaal veel hiljuti — söed koldes tuha all, et poleks tülikat toksimist. Kui öö jooksul söed juhtusid kustuma, mindi neid naaberperest laenama. „Tulid nagu tuld tooma“ — sellane kõnekäänd on sellest ajast püsinud tänaseni.

Kui mugavaks on tule tekitamine muutunud tänapäeval! Igaühel on käepärast tikutoos või „välgumihkel“ — kel nüüdsel kiiretempolisel ajastul oleks veel püsivust tuleraua, ränikilla ja taelaga jännata! Säätlikumad perenaised küll hoiavad mõnikord nüüdki tuha all põlevaid süsi, aga ei tea, kas tulerauatoksijaid Eestis enam leidub?

Kuidas valmib see tarviline kolmesendiline karbike, mil on rahvusvärvidega ehitud sinine etikett kirjaga „Aktsiaeltselt Eesti Tulitikumonopol. Impregneeritud tulitikud“?

Teeme lühikese jalutuskäigu läbi Viljandi tulitikuvabriku, mis on praegu ainuke Eestis töötav tikuvabrik.

See on äärmiselt mehhaniseeritud käitis. Ligikaudu saja töölisega töötades suudab ta poole toodanguga varustada kogu Eesti „tulejanuseid“, kuna teine pool toodangust ekspordeeritakse Inglismaale.

Vabriku suures õues lebab rida hiiglaslikke haavapakuvirnu. Määratu materjalihulk, mitu vagunitäit päevas, rändab mõnetunnise ringkäigu vältel loendamatuks tükeks pilbastatuna tuletarvitajate taskusse.

Suur jändrik haavapakk veeretatakse ketas-sae hammaste vahele ja lõigatakse umbes 80 sentimeetri pikkusteks tükkideks. Tükid kantakse aurutamisruumi ja sealt pärast mõne aegset aurutamist vineerimasinasse. Seal pannakse pakuots kinnikruvituna kiiresti keerlema ja tuliteravad noad, tahudes alguses paku ümarguseks, lõikavad keerlevast pakust kahe millimeetri paksuse vineerikanga. Masinad mürisevad, pikad sile-

Haavapakud vabrikuõuel.

dad haavapuukangad muudkui jooksevad teiste masinate lõugade vahele.

Vineerikangas pilbastatakse väga keerulise konstruktsiooniga masina vahel parajateks tulitikkudeks. Iga liigutusega sülgab masin välja tuhandeid tikke. Ainuke tööline, kes selle masina käiku jälgib, leiab mahti need väljasüljatud tikulademed hargiga loopida sügavasse, roheka vedelikuga täidetud reservuaari. Kui tikud selles vedelikus on minutit kümme ligunenud, siis on nad *i m p r e g n e e r i t u d*, s. o. nende süsi ei jää hõõguma pärast leegi kustutamist ega saa nii hõlpsasti osutada tulikahju tekita-jaks.

Hiiglasliku traatkorvi abil tõstetakse ligunenud tikuvirnad kuivatusaparatuuri suudmesse. Selles loksutatakse ja liigutatakse vaeseid tikke edasi-tagasi, kuni need on küllalt kuivad. Samas peavad ka sikud lambaist eralduma: juhituna üle mitme sõela eralduvad kõik katkised tikud. Sortimine sooritatud, pres-sib surveõhk kõlvuliseks osutunud tikulademed horisontaalse plekkтору kaudu mitukümmend meetrit eemal asetsevasse teise vabrikuhoonesse.

Enne kui rännata koos plekktorudes lõbusasti klõbisevate tikkudega jälgima nende saatust, vaatame veel pisut ringi samas ruumis.

Siin kõriseb masin, mis lõikab haavapakust vaevalt millimeetri paksusi vineerikangaid. See on toosikesta vineer.

Sama masin vajutab kangasse parajate vahede järele murdevaad. Järgmine masin keerab murdevagude järgi vineeri automaatselt kokku — toosikestaks. Taas järgmine masin, kuhu liikuvallindil kestad ise kibekiiresti jooksevad, kleebib kestad sinisesse paberisse. Nii lähevad kestadki omaette kuivatusruumi, millest surveõhk lennutab nad teist toru mööda teise hoonesse.

Samataoline käik on ka kolmanda masina juures, kus valmivad sisetoosid.

Marssigem siis ka teise vabrikuhoonesse, pea kohal kolm vertikaalset plekkтору, milles kostab kibekiiresti ruttavate tikkude ja tooside lakkamatu kröbin.

Leiame end masina eest, mis kogu aeg meeletult rappub, kuna ülalt muudkui sajab tikke kolusse. Sel visal raputajal on vastutusrikkaks ülesandeks seada torust kukkuvate kümnete tuhandete tikkude tohuvabohu ilusasti korrapäraselt vastavatesse plaatidesse püsti, nii et nad erilistes raamidest seisaksid üksteise kõrvale kiilutuna korralikult püsti. Nüüd kantakse tikkudega täidetud plaadid kõrvalruumi. Siin on paljudel võllidel pikkamööda liikuv hiiglalint, milles on paarisenteimetrilise vahemaaga loendamatu hulk augukesi. Plaat tikkudega surutakse lindi vastu ja vastava seadise abil jäävad tikud otsekui imeväel liikuva lindi augukestesse ilusasti püsti seisma. Korrapäraselt rivistatuna tikkude lõputud read liiguvad ühes lindiga vää-

Ketas-saag töötab.

Eksporditikutud: toos, pakk, „gross“.

rikalt allapoole. Parajal kohal, jõudnud all asetseva sula parafiiniga täidetud reservuaari kohta, teeb lint järsu nõksaku ja tikud kastuvad parafiini, mille abil puu hõlpsamini sütib. Järgmise nõksu järele saavad tikud endile juba ilusad pruunid kübarad — süüteväävliid, mis neist teevad juba täisõiguslikud tulitikud. Nüüd teevad nad koos pikkamööda liikuva lindiga veel mõned kuivamistuudid, kuni masinkäsi nad lindilt pühib rännakut jatkama uutes masinates.

Nüüd tuleb täisõiguslikel tulitikel minna otsima endile kaitsvaid karpe — tikutoose. Sealt nad tulevadki: ühest torust kukub toose, teisest kesti. Need kukuvad kumbki omaette jooksvale lindile ridastikku. Ja kui need linnid ristuvad, siis lükib masinkäsi toosid kestadesse, ja siitpeale rännatakse edasi juba ühiselt ühisel lindil. Jooksev lint libistab need läbi kliistrinõu alt, kus harjad kesta ühe külje määrivad kliistriseks. Samas pressitakse peale — ikkagi automaatselt — firma etikett, mille kõrvalolev masinkäsi kõvasti kinni surub. Edasi rändavad toosid eriliste harjade vahelt läbi, mis määrivad nende põsed mustjaspruuniks n.-n. süüteväävliga. Nüüd on tikutoosid valmis, aga alles tühjad. Ikka veel tuleb liikuda koos lindiga!

Libisetakse masinasse, mis lükkab toosi uuesti lahti. Seal tõusevad ja vajuvad raudsed käpad, küünte vahel

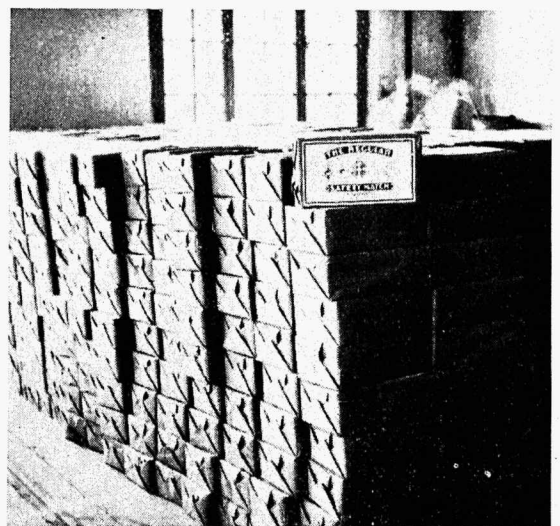
poolsada pruunipealist tulitikku. Krõksiti! surub käpp pihutäie tikke lindil liikuvasse toosi ja tõmbub tagasi täitma järgmisi toose. Täidetuna rännatakse edasi taas uude masinasse, mis surub toosid kinni.

Ja veelgi pole lõppenud rivistunud rännak! Täidetud toosid komplekteeruvad järgmises masinas kaheteistkümnepakku, edasi mässub neile ümber paber, sellele kleepub suur etikett. Ja alles nüüd, kus on valmis pakk tikke, annab masin oma saavutuse inimkätele üle: pakid viiakse inimkättjaja kätte, kes need laob kaheteistkümnepakku suure pakki, n.-n. „grossi“.

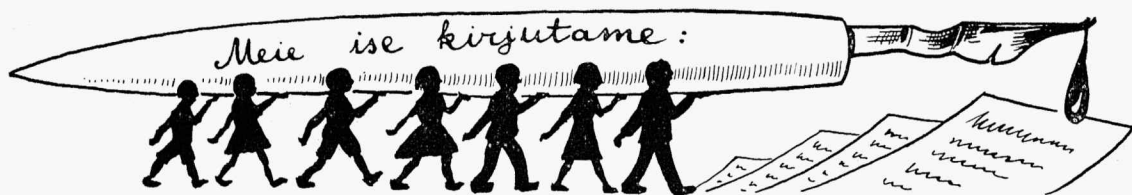
Jändrikust haavapakust valmis pikka-de ringide järele tulitikk. Ringkäik pakust tikuni kestis kolm tundi. Kuna Viljandi tulitikuvabrik on peagu viimse võimaluseni mehhaniseeritud käitis, kus keerulised masinad tööliste närvepingutava kontrolli all teevad suurema osa tööst, ei tarvitse inimene pärast haavapakku masinale loovutamist segada tiku saamisloa vahepealsesse protsessi.

*

Kui palju tarvitab Eesti aastas tulitikke? Sellele küsimusele saame vastuse Viljandi tulitikuvabriku toodangust. Vabriku toodang siseturu jaoks on ligi 30 miljonit toosi aastas. Iga toos sisaldab keskmiselt 50 tikku. Arvutades jõuame huvitavale tulemusele, mitu tikku meil aastas üldse kasutatakse, kui

Pool ühepäevasesest toodangust.

Nii möödus suvi...

Suvasin Kose-Lükatil

Olid need aga ilusad, unustamatud päevad, mis veetsin K. Pätsi nimelises Punase Risti suvikodus Kosel!

Kui ema mind siia tõi nädalapäeviks, et hiljem sõita Narva-Jõesuhu suvitama, siis tundsin esimesel hetkel isegi hirmu. Igatsus koju tagasi saada oli nii suur, et rääkisin sellest emale mitmel korral. Ei puudunudki palju, et oleksin kõigest sellest kaunist, rõõmurohkest ja huvitavast, mis mind seal ootas, jäänud ilma, sest juba nõustuski ema mind viima tagasi.

Läksime siis juhataja saatel tutvuma ruumidega ja ümbrusega. Ruumid olid toredad, puhtad, valged. Väljas kiiged, liumäed, basseinid, mänguväljakud ja palju mitmesuguseid mänguvahendeid. Algul vaatasin neid eemalt. Tulid siis minu juure mõned sealsed rõõmsad poisid, kutsudes ka mind liuglema, kiikuma ja võistlema. Läksin. Esmakordselt oli päris kohutav liumäelt alla libiseda, kuid sellega harjusin pea ja see muutus isegi väga kaasakiskuvaks naudinguks. Lisaks naljatav, kilkav ja lõbus seltskond ja — mina olingi võidetud suvikodule.

Nüüd algasid minu elu kauneimad päevad. Taevataat puistas alla heldel käel kuldseid päikesekiiri ja küttis vee soojaks. Ümbrus täis tugevat männilõhna, linnulaulu, lilli, kõikjal näod sõbralikud, rõõmsad.

Möödusid kordumatud, muinasjutulised kamina-, mängu-, lõkke-, udupildi- ja teised lõbusad õhtud. Möödusid päevad täis pinevat võistlust mängus ja töös.

Meenuvad võistlused vees, esmaabi, gaasikaitse ja laskeharjutused maal, öömängud pimedas metsas, elu telkides, pinev võistlus

palju tikke kasutab keskmiselt üks inimene aastas ja päevas.

Need arvud aga väljendavad kõnesoleva käitise poole toodangu tulemust. Teist niipalju eksporditakse igal aastal Inglismaale.

Kose Vabaõhukool — suvikodu.

töös. Kustumatult on jäänud meele hommikune tegevuse algus — lippude heiskamine ja nende õhtune langetamine ühes õhtupalvega. Sügavalt liigutavad olid need toimingud.

Möödus nädal. Ema tuli järele, et viia mind Narva-Jõesuhu. Oli kurb lahkuda, ma ei suutnud hoida pisaraid. Tundus, et lahkumisel kaotan palju ilusat. Palusin ema, et ta jätaks mind Kosele. Ema andiski viimaks järele ja oma ülimaks rõõmuks võisin jääda Kose suvikodusse kuni koolitöö alguseni.

Siis tuli elevusrikas päev, kus tuli teade, et meie Vabariigi President koos Soome Presidendiga külastab meie suvikodu. Kuidas siis pidasime nõu, et võtta neid vastu väarikalt ja väljendada armsale Presidendile oma lugupidamist ja armastust. Tahtsime puistata ta üle lilled ja rõõmuhoisetega. Järgnesid udupildiõhtud, kus tutvusime tema töö ja võitlusega, viibisime udupildiõhtuil tema talus, külastasime Oru lossi. Siis kurb teade ühel vihmasel päeval, et Soome President on haigestunud ega saabu. Ei saabu ka meie President. Suur unistus lõhkes seebimullina!

Armsaks on jäänud siiski mälestus neist kaunist päevist ja on kahju, et nad nii ruttu möödusid.

Aitäh kõigile, kes nii ilusa suvikodu asutamiseks kaasa aitasid, parimad tervitused minu tublidele suvituskaaslasile!

BEME.

Päev laagris

Magasime kõik magusasti, kui järsku kuulsime läbi une vilet. See oli äratusvile. Olimegi krapsti! oma asemelt väljas. Kuid siiski tuli mõnd suuremat unimütsi tükk aega raputada, enne kui ta lõpuks silmad avas ja siis haigutades ja unise näoga telgi ette seisma jäi, et järgmise vile peale joosta järve ääre võimlema ja end pesema. Kui näod puhtad ja hommikused võimlemisharjutused tehtud, jooksimine ruttu telke korraldama, sest iga telkkond tahtis ju telkidevahelisel võistlusel saada esimese koha. Kõigepealt tegime oma magamisasemed korda, siis asusime telgi sisemuse korraldamisele. Meie telgis oli kuus last. Kaks last pidi minema köögi-toimkonda, nii et meil telgi kaunistamiseks jäi neli last. Saatsime kaks tüdrukut metsa halli sammalt tooma ja ise läksime kahekesi sõnajalgu otsima. Tagasi tulles leidsime, et pool telgi põrandat oli juba sambлага kaetud ja vist oli mindud uut sammalt tooma, sest telgis polnud kedagi. Riputasime üles Linda poolt kaasatoodud pildid ja kaunistasime sõnajalaokstega seinad. Jõudsime parajasti oma kaunistamisega lõpule, kui vile kutsus meid hommikusöögile. Meil kõigil olid kõhud tühjad ja me söime suure isuga. Kui kõhud olid täis, tänasime kooris ja läksime jälle igauks oma tööle. Asusime nüüd telgi ümbruse kaunistamisele. Hiljem õppisime voodipõhjade punumist ja sõlmi. Aeg möödus ruttu.

Pärast lõunat läksime suplema. Vesi oli väga soe, soojem kui õhk. Me ei tahtnud kuidagi veest välja tulla. Järsku hakkas õige tugevasti vihma sadama ja me pidime jooksuma, et mitte väga märjaks saada. Kui vihm oli jäänud natuke vähemaks, hakkasime jälle telgi ümbrust korraldama. Silvi ja Linda hakkasid telgis laagrist salme luule-

Hapu õun

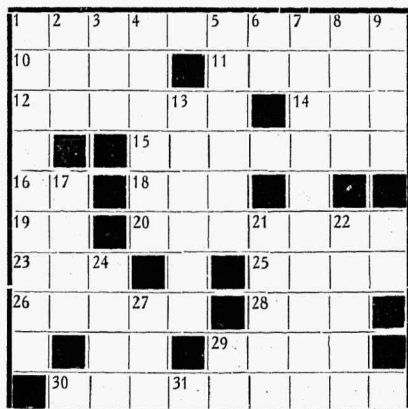
tama, kahjuks aga istusid nad meie sohva lössi. Kui muist salme oli valmis, luges Linda need meile ette. Me tahtsime neid kohe õpetajale näidata, aga nemad, kus sa sellega! hakkasid eest ära jooksuma. Eks Silvi kogemata joosnud vastu lauda. Laud hakkas kõikumama ja hambaharju ning lusikaid veeres telgi nurka, kingade sekka. Saime just hakata oma asju kingade seest välja otsima, kui pidime jätma kõik sinnapaika ja minema õhtuodet sööma. Pärast me enam kraamida ei saanud, õhtul pidi olema lõkkeõhtu ja me pidime tegema selleks ettevalmistusi. Pärast õhtusööki läksime poiste laagrisse lõkkeõhtule. See oli väga lõbus. Oli palju toredaid ettekandeid. Pärast oma laagrisse tagasi minnes olime väga väsinud. Silmad seisid vaevalt lahti. Kui asemele heitsime, jäime kõik külmast hoolimata kohe magama. Teisel hommikul oli tegemist ülessaamisega.

Heljo.

“MURUVOOTTEID”

Grammatikat, kirjanduslugu ja muud ristsonades.

Põikread:

1. J. Parijõe auhinnatud teos. 10. Üks tähtsaimaid põllutööriistu — mitmuse osastavas käändes. 11. Maa-ala Lõuna-Aasias. 12. Leidub Vasalemmas. 14. Aed — ains. om. käändes. 15. Arv, mis näitab, mitu grammi kaalub 1 cm³ antud ainet. 16. Kaksik-konsonant. 18. Vana naine. 19. Valu väljendav hüüdsõna. 20. Seadma — umbisikulise tegumoe käskiva kõneviisi olevikus. 23. Hommikune aeg enne koitu. 25. Nõiduv ilu. 26. Rakmed — ains. osast. käändes. 28. . . . — kaasa. 29. Pahatahtlik kuulujutt. 30. 10 grammi.

Püstread:

1. Meie tunnustatuim romaanikirjanik. 2. Asutus, mis varustab Eesti ajalehti uudisteogrammidega. 3. Kolmik-konsonant. 4. Džentlmen. 5. Suvituskoht Tallinna lähedal. 6. Olema — kindla kõneviisi 3. pöördes. 7. Araabia idapoolne osa. 8. Vastand sõnale: sinna. 9. „Vambola“ j. t. ajalooliste juttude autor. 13. Idamaa. 17. Koduloom. 21. Vene riigi valitseja enne 1917. a. 22. Näojumestis. 24. Avaus seinas — ains. om. käändes. 27. Eesti Rahvuslaste Klubide ajakiri. 31. Aar — lühend.

Lahendajaile: Kes hiljemalt 5. novembriks s. a. saavad toimetusele õiged lahendused, nende vahel loositakse välja nahast kirjablokk. Lahenduses kirjutada paberile otsitavad sõnad numbrite järjekorras — enne põik-, siis püstread. Mitte unustada lahendaja nime ja aadressi!

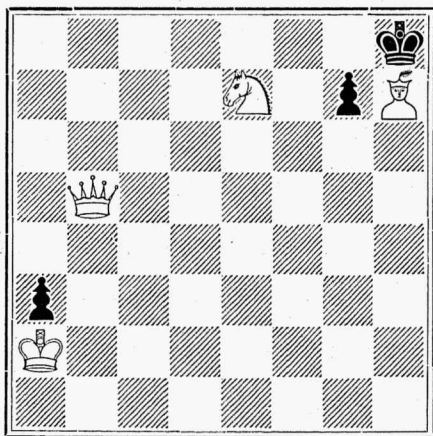
Male.

Toimetaja A. Burmeister.

Kas oskate juba malet mängida? Kui ei, siis õppige kohe mäng selgeks! Teil on kindlasti mõni sõber, kes meeleldi teid aitab. Kes aga juba oskab mängida, see proovigu kohe oma teadmisi toodud ülesande kallal. Ülesande lahendajaile loosime ühe raamatu. Asuge ruttu lahendama!

Võistlusülesanne nr. 1.

Koostanud C. Andrade.

Kontrollseis: valge — Ka2, Lb5, Oh7, Re7; must — Kh8, Ea3 ja g7. Valge käigul kaostab 2. käiguga. Sõna „kadu“ tähendab endast „matti“.

Lahendusi on ülesandel mitu! Iga lahendus toob lahendajale 2 punkti. Lahendused palutakse saata toimetusele hiljemalt 5. novembriks.

Eesti Noorte Punase Risti noortejakiri „Meie Noorus“ ilmub 10 numbrit aastas, iga kuu üks number, välja arvatud juulis ja augustis. Tellimishind on 2 kr. aastas. (Esimesest numbrist alates kuni 1939. a. lõpuni tellides 2 kr. 50 s.) Üksiknumber 25 senti. Tellimisi võtab vastu iga postiasutus.

„Meie Noorus“ kaasandena ilmub tarviduse järgi „Noortejuhitide Teataja“, mille tellimishind on 50 senti aastas.

Toimetuse ja talituse aadress: „Meie Noorus“, Niguliste 12, Tallinn. Telef. 432-73.

Väljaandja: Eesti Punane Rist.

Vastutav toimetaja: Paul Rummo.

Ilmus 20. oktoobril 1938. a.

Tall. E. Kirj.-Üh. tr. Pikk 2. 1938.